

LBRIS

We know
books

Cristian Bădiliță

**Crónica
timpului verde**

**Un roman epistolar
al
Unchiului
Serenus**

Presa Universitară Clujeană

2025

Cuprins

Un Epistolar inedit	7
Livadă și Singurătate	9
Fratele-păianjen	14
Zidul și clopotul.....	18
Profeția lui Salvador Dalí.....	24
Puștiul din Evanghelie.....	29
La umbra unui măr în paradis	35
Comoara de sub casă	39
Aventura	43
Surâsul Diotimei.....	49
Poiana Cerbilor	57
Urechea lui Van Gogh	61
Povestea geniilor	66
Baci di dama.....	73
Rugul Speranței	79
Cum am devenit Papă	85
Amintiri canibale.....	90
Cântecul Apocalipsei	94
Cronica timpului verde	100
Muzeul	105
Pasărea albastră	108
Roata care se învârte în gol	110

Copilul și piatra	112
Don Juan gelos	113
<i>De profundis</i>	119
Balul ereticilor	125
Lanza del Vasto	131
Odihna președintelui.....	138
Jurnal pe frunze de cireș.....	142
În loc de Postfață.	
O scrisoare a Destin(ataru)lui	167

Un Epistolar inedit

Public un nou volum al Unchiului Serenus, rodul prieteniei sale, de o viață, cu filozoful C.A. Unchiul și Filozoful s-au întâlnit când aveau șaisprezece ani, într-o „tabără de creație”, la poalele munților Făgăraș. De atunci au rămas nedespărțiți, fizic sau epistolar, exceptând un interval de câțiva ani, foarte grei pentru amândoi.

Epistolarul cuprinde sute de scrisori, pe care Filozoful a avut amabilitatea să mi le trimită, aflând că sunt moștenitorul Unchiului meu. Foarte multe au caracter personal, chiar intim. Pentru volumul de față am selectat doar acele texte care prezintă un interes literar, filozofic și memorialistic. Ele consună, în mod tulburător, cu textele cuprinse în volumele *Îngerul de pe autostradă*, *Îmblânzitorul de licurici* și *Trandafirul de la Eleusis*. De aceea le consider o prelungire a aceluiași demers literar-filozofic.

Titlul fiecărei scrisori și al volumului îmi aparțin. Am evitat să le pun între paranteze drepte, conform regulilor editoriale, pentru a nu-i debusola pe cititori. Excesul de pedanterie dăunează

literaturii. Ordinea e strict cronologică. Scrisorile au fost trimise pe durata unui an, penultimul din viața Unchiului Serenus.

Mulțumesc din suflet destinatarului (care a dorit să-și păstreze anonimatul) pentru generozitate și pentru afecțiunea, la fel de vie, pe care i-o poartă și astăzi Unchiului meu. Mi-ar fi plăcut să adnoteze, el însuși, unele texte, dar, așa cum s-a justificat, aforistic, „cuvintele autorului trebuie să rămână pure, singure, doar cu propria lor umbră”. Am eliminat, tacit, anul, ziua și luna expedierii scrisorilor. Ele formează astfel o continuitate atemporală.

Cristian Bădiliță

18 septembrie 2024

Livadă și Singurătate

Querido Sancho, te îmbrățișez. Ca profesionist al Bizarului tu aduci mai degrabă cu Don Quijote, însă, cum bine știi, nu am o părere foarte bună despre zănaticul hidalgo. Să-și păstreze Unamuno teoriile pentru sine! În perechea noastră nu există Don Quijote. Există doi Sancho, unul burtă-verde, altul burtă-albastră, unul care primește-dăruiește, altul care dăruiește-primește, unul care speră și altul care iubește, unul care o ia razna *por los cerros de Úbeda*, altul care îl însoțește sfios și entuziast, chiar dacă e convins, în sinea lui, că nu există nicio destinație, ori poate tocmai pentru că nu există și nu va exista niciodată vreo destinație – doar certitudinea unei fantasme și a unei indestructibile prietenii.

Scrisoarea ta mă aștepta în poartă. Nu am cutie de scrisori. Poștașul e un vecin, dacă ninge sau plouă, intră în curte și-mi lasă corespondența pe terasa acoperită, dacă nu, strecoară plicurile printre olane, apoi își continuă drumul. Cuvintele tale m-au răscolit și bucurat peste măsură. De câțiva ani am ales exilul în Livadă și nu sunt semne că voi

renunța prea curând. Sunt obosit de trecut, viitorul mă lasă indiferent, prezentul mă obligă la supraviețuire. Nu pot schimba nimic deocamdată și nici nu mă bate gândul să o fac.

Mulțumesc pentru invitația la Salamanca, dar abia reușesc să ajung, o dată pe săptămână, la magazinul de unde-mi procur hrana, țigările și săpunul. Livada e tot ce mi-a rămas, singurul loc-ființă de care mă simt ocrotit și unde așteptarea devine suportabilă. Am alergat destul. Ca un paria hăituit de umbre și regrete m-am ascuns între meri, sălcii și mesteceni, cu două pisici alături, cvasi-atemporal. Îmi scrii despre cărțile mele. Muțenie, cenușă! Tot ce am adus cu mine din Hexagonul, care mi-a dat totul și mi-a luat totul, plus viața pe deasupra, a încăput în două camere. Le voi descuia când nu voi mai avea lemne pentru încălzit. Și dacă tot mă întrebi...

Îți răspund din căsuța de sus, cu ferestre roată împrejur, străjuită de pruni și verdeață. A venit primăvara, după multe luni zgribulite, în care mi-am exersat talentul de fochist. Nu regret iarna. Trebuie să aprind, zilnic, focul în trei sobe, să tai lemne, să mă activez. Iar mie îmi place viața comodă - „huzurul”. Căsuța e pe vârful unei coline. La orizont văd dealuri împădurite și sus, pe cer, o pereche de șoimi, iar deasupra lor patru avioane care lasă fuioare de câlți în urmă (unul, probabil, merge către tine). Forsiția, zambilele, ghiociei galbeni au înflorit. Lalelele încă nu. Și-au scos din pământ doar tulpinile verzi. În stânga, prin șirul de tuia, se întrezărește bisericuța veche, de lemn, iar în dreapta ei, clopotnița proaspăt văruiată.

Acum o lună am tuns merii și prunii, cu ajutorul unui bătrân care, timp de cincizeci de ani, a săpat puțuri de petrol în regiunea Prahovei. Ajuns la pensie curăță livezile altora, cântă, bea și filozofează. Nu ca noi, teoretic, ci practic. De la el am aflat că pomii trebuie tunși de prin luna decembrie, imediat după cules, nu la începutul primăverii, altfel „rănille se închid greu și bielele ființe suferă, pentru că au și ele durerile lor”. De la anul așa voi face, i-am promis.

Citesc, scriu, dar nu public decât pentru a-mi câștiga rația de supraviețuire. Când am cumpărat casa și Livada, acum opt ani, nu-mi puteam imagina că voi ajunge să locuiesc aici permanent. N-am avut de ales. Dar, dacă stau să mă gândesc bine, totul fusese hotărât peste voința mea. Exilul prezent e rezultatul logic al unei glume divinomioritice.

Venisem să vizitez orașul din apropiere, mănăstirea, să văd mormintele domnitorilor și palatul, construit de Carol I cu ajutorul lui Lecomte du Nouÿ. Intenționam să mă opresc doar o zi, iar spre seară să plec către Ardeal, cu trenul. Ajuns la gară am aflat că linia se oprea aici, într-o tufă de mă răcini (fusese construită special pentru Carol) și, pentru a merge spre Ardeal, eram obligat... să mă întorc la București. Fără acest semn al „absurdului”, cum l-am considerat atunci (de altfel aici s-a născut Urmuz), viața mea s-ar fi încheiat, iar scrisoarea ta ar fi rămas *sine die* în geanta poștașului. Părăsind peronul gării (era caniculă, mă topeam) mi-am amintit de telefonul pe care-l promisem de la

episcopul locului, cu invitația de a-i face o vizită când voi ajunge în oraș. Am străbătut, topit de căldură, cei doi kilometri de la gară până la sediul episcopiei. Nu-mi amintesc decât de umbra teilor înșirați pe marginea îngustului „bulevard”. O binecuvântare! Deschizând ușa clădirii m-am izbit de o sutană transpirată, deasupra căreia se șteau doi ochi la fel de înmuiți de arșiță ca ai mei. Cu ultima picătură de energie mi-am rostit numele și am întrebat de episcop. Era chiar el. Plin de entuziasm m-a întrebat dacă aveam cinci minute pentru o cafea. Cele cinci minute au durat două zile.

Timp de două zile am mâncat în neștire, am dormit puțin, am vorbit cât pentru un an și am colindat zona, vizitând o mulțime de proprietăți scoase la vânzare. Când am pus piciorul în Livadă am înțeles de ce linia ferată, de la București către vest, se oprea tocmai aici, la tufa de mărăcini. În anul următor am făcut actele și m-am instalat pe timpul verii. Nu există viață în care „absurdul”, poreclit soartă sau destin, să nu dicteze, la un moment dat, regulile.

Poate ai văzut filmul *O istorie adevărată* (și chiar adevărată a fost). Se petrece în anii 1920, la Los Angeles. Mama unui băiețel de șase ani e reținută, pe trotuar, de șeful ei, dornic să o felicite pentru felul cum își îndeplinește „sarcinile de serviciu” și să o anunțe că va fi promovată. Din această cauză însă (a unei vești bune, în principiu) femeia ratează ultimul tramvai (îi promisese fiului că-l va scoate la cinema) și, când ajunge acasă, cu un ceas întârziere,

LIBRIS | We know books
fiul dispăruse. Dacă absurdul nu și-ar fi strecurat acul prin ochiurile existenței, mama ar fi ajuns la ora promisă, viața celor doi și-ar fi continuat cursul ei firesc, iar capodopera lui Clint Eastwood n-ar fi văzut lumina zilei. Același absurd a decis, pentru mine, cumpărarea Livezii, dar și declanșarea tragediei care m-a adus în exil. Pentru că tragedie a fost și este. Încă mai caut momentul, sau momentele precise. Dar, acum, la ce bun? Consecințele sunt iremediabile. Și câte vieți zdruncinate!

Pisicile au venit la fereastră, semn că se apropie ora prânzului. Șoimii au dispărut de pe cer. Numai avioanele continuă să-și depene fuioarele toxice de melancolie. Îți mulțumesc, dragul meu, pentru că mi-ai redeschis *pofta scrisului*. Cât a trecut de când nu ne-am revăzut? Un secol, un mileniu? Important e că suntem vii. Trimite-mi poeme cu năluci!

Al tău, S.

Fratele-păianjen

Hermanito, aseară a plouat câteva ore și Livada a întinerit. M-am plimbat îndelung pe cărarea pietruită gândindu-mă la veștile primite de la tine. Îmi scrii că eșecurile noastre fac parte dintr-o repetiție generală a Destinului, cu majusculă. Înconjurat de pomi și lumină, respirând aerul proaspăt al vieții, în micul purgator al vieții mele, sunt obligat să cred în destin, dar nu cu majusculă, ci în destinul resemnat pe care ni-l țesem de la o anumită vârstă cu instinctul unor păianjeni cuvântători. Da, așa mă simt de o vreme, un mic păianjen cuvântător, prins între firele invizibile, dar neînduplecate, ale propriilor greșeli. Greșeli sau opțiuni? Atunci când trăim, atunci când luăm o decizie, atunci când suntem pur și simplu viață nu putem ști exact – eventual putem presimți – dacă ceea ce facem ori alegem e corect sau greșit. Orice opțiune poate fi, în principiu, corectă sau greșită. Numai rezultatul ei, numai punctul final ne lămurește. Cine își proiectează viața ca un metronom, pas cu pas, secundă cu secundă, obsedat de logică și rațiune, e la fel de nebun precum cel care nu ține cont de nimeni și de nimic.

M-am oprit, gândindu-mă la tine, la noi, la „soarta destinului” nostru de seminaristi refuzați, în fața unei minuni care se țesea, migălos și imperceptibil, chiar sub ochii mei: o pânză de păianjen, traversată de razele soarelui, între două ramuri de cireș. Nu există ceva mai delicat, mai prețios, dar și mai firav. O pală de vânt o poate spulbera într-o fracțiune de secundă. Câte bucurii, chiar miracole, ratăm din simplul motiv că nu avem capacitatea sau răbdarea de a privi Infimul! De pildă, o libelulă, un licurici, o furnică, sau un funigel, pe care geniul teologic al limbii franceze îl numește *le fil de la Vierge*.

Păianjenul nu e doar un artist al naturii, ci o metaforă a vieții, cu frumusețea ei brutală și adesea tragică. Ce prevalează: instinctul de creator sau cel de prădător? Impulsul, gratuit, de a făuri artă, sau cel, interesat, de a urzi capcane? Probabil există momente când instinctul creator, eliberat de panica subzistenței, fabrică pânza fără alt scop decât acela de a izvodi frumosul. Dar asemenea momente sunt rare, excepționale. În general predomină instinctul, sau mai degrabă strategia supraviețuirii.

Mitul lui Arachne este mitul orgoliului creator și al pedepsei *necesare*. Arachne, o tânără lydiană, țesea covoare, pânzeturi și veșminte atât de minunate, încât faima ei ajunse la urechile Athenei. Zeița, enervată de lăudăroșenia fetei, organizează o întrecere, care se transformă repede într-un adevărat război. Pe bucata ei de pânză, Athena înfățișă splendoarea și eternitatea zeilor, brodând, în cele patru colțuri, ridicola vanitate a muritorilor.

Arachne, împinsă de *hybris*, înfățișă defectele, capriciile zeilor și mai ales aventurile scandaloase ale stăpânului Olimpului, Zeus. În fața unei asemenea jigniri, cumpătata Athena își pierde cumpătul. Cu o singură lovitură distruge pânza rivalei, iar aceasta, rănită în orgoliu, se spânzură de creanga unui sicomor.

De la această imagine, a tinerei care atârână de capătul unei frânghii, trebuie înțeleasă metamorfoza ulterioară. Zeița o readuse la viață, dar o metamorfoză într-o făptură minusculă, cu opt piciorușe subțiri, având, în partea din spate, un mic atelier de fabricat fire de mătase. Păianjenul așadar e creatorul legat veșnic de propria creație, făptura demiurgică obsedată numai de geniul său. Metamorfozarea operată de Athena e mai degrabă un blestem, deși pare o binecuvântată recompensă. Arachne va continua să-și țese, în obstinată ei aroganță, opera postumă. O altă versiune a lui Sisif, mai suportabilă prin dimensiunea estetică.

Tragismul poveștii lui Arachne e temperat de frumusețea lucrării sale. Istoria literaturii, a muzicii, a picturii și a dansului, a filmului și arhitecturii mustește de creatori arachnieni, insuportabili pentru vanitatea lor, consolatori și admirabili prin opera lor.

Am răspuns, cât de cât, la întrebarea ta: „Ce faci ca să nu te plictisești?” Mă plimb prin Livadă și mă uit la pânzele de păianjen. E un remediu sigur, o bucurie și o vindecare. Îmi amintesc de acel episcop, izolat la Sighet, care a supraviețuit printr-un miracol. Dumnezeu i-a trimis în celulă un păianjen

LIBRIS | We know books
care, în fiecare zi, începea o nouă pânză. După eliberare, episcopul a avut timp să-și scrie Memoriile. Și cel mai frumos portret, de o infinită suavitate, e al fratelui-păianjen, prizonier fericit, prin care Dumnezeu și-a arătat, încă o dată, Chipul.

Te îmbrățișez, S.